Lietas arhīva Nr. CA-0425-24/35
ECLI:LV:RAT:2024:0118.C29378421.11.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2024.gada 18.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnese referente Sandra Krūmiņa,
tiesnese Dzintra Zvaigznekalna-Žagare,
tiesnesis Elvijs Vēbers,
izskatīja rakstveida procesā civillietu apdrošināšanas akciju sabiedrības "BALTA" prasībā pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par zaudējumu atlīdzības piedziņu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Dzīvojamo māju /adrese/, pārvalda pašvaldības saskaņā ar likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta septīto daļu norīkots pārvaldnieks SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" (turpmāk arī – RNP).
/pers. A/ pieder dzīvokļa īpašums /adrese/.
2020.gada 10.septembrī ar apdrošināšanas akciju sabiedrību "BALTA" (turpmāk arī – BALTA) noslēgts dzīvokļa Nr. /numurs A/ un tajā atrodošās mantas apdrošināšanas līgums uz laiku līdz 2021.gada 9.septembrim, paredzot visus riskus.
Apdrošināšanas līguma darbības laikā – 2021.gada 22.janvārī – konstatēta dzīvokļa noliešana.
RNP 2021.gada 26.janvārī sastādījusi aktu, ar kuru konstatējusi, ka avārijas iemesls ir karstā ūdens ievadventiļa plīsums dzīvoklī Nr./numurs B/.
BALTA eksperts sastādījis bojāto dzīvokļa telpu atjaunošanas darbu tāmi par summu 9139,65 EUR.
BALTA 2021.gada 17.februārī izmaksājusi /pers. A/ apdrošināšanas atlīdzību 6411,87 EUR.
[2] BALTA 2021.gada 19.jūlijā cēlusi tiesā prasību pret RNP, ar kuru lūgusi piedzīt no atbildētājas zaudējumu atlīdzību 6411,87 EUR un atzīt tai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 6 % gadā no piedzītās summas par laiku līdz sprieduma izpildei.
Prasītāja prasības pieteikumā atsaukusies uz Civillikuma 1779.pantu, Apdrošināšanas līguma likuma 45.panta pirmo daļu un prasību pamatojusi ar šādiem apstākļiem.
/pers. A/ izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību 6411,87 EUR sastāda atlīdzība par dzīvokļa bojājumiem 5647,87 EUR un atlīdzība par mantas bojājumiem 764 EUR.
Apdrošinātājam, kas izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, ir tiesības pārņemt apdrošinātā prasības tiesības izmaksātās summas apmērā pret personu, kura ir atbildīga par zaudējumiem.
Dzīvojamās mājas pārvaldnieces sastādītajā aktā norādīts, ka apdrošinātā dzīvokļa saliešanu izraisījis karstā ūdens ievadventiļa plīsums. Ievadventiļi ietilpst kopīpašumā esošajās dzīvojamās mājas komunikācijās, par kuru uzturēšanu kārtībā ir atbildīga dzīvojamās mājas pārvaldniece – atbildētāja.
[3] Rīgas namu pārvaldnieks savā rakstveida paskaidrojumā prasību nav atzinusi, norādot šādus iebildumus.
[3.1] Dzīvojamās mājas pārvaldīšana, pirmkārt, ir pašu dzīvokļu īpašnieku pienākums.
Atbildētāja ir pienācīgi pildījusi savus kā dzīvojamās mājas pārvaldnieces pienākumu, t.sk., regulāri apsekojusi koplietošanas telpās atrodošās dzīvojamās mājas komunikācijas. 2020.gada 20.marta un 2021.gada 22.februāra vizuālajās apsekošanās konstatēts, ka karstā ūdens stāvvadiem ir beidzies ekspluatācijas termiņš, bet tie ir apmierinošā stāvoklī, bojājumi nav konstatēti.
Atbildētāja ir informējusi dzīvokļu īpašniekus par nepieciešamību nomainīt stāvvadus un par attiecīgajām izmaksām, bet dzīvokļu īpašnieki nav pieņēmuši lēmumu par kārtējā remonta veikšanu, uzkrājumu veidošanu vai finansējuma nodrošināšanu.
Atbildētājai nav pienākuma apsekot dzīvokļos atrodošās komunikācijas, jo dzīvokļu īpašnieki nav noslēguši dzīvojamās mājas pārvaldīšanas līgumu, kurā būtu noteikta kārtība, kādā tas darāms, kā arī nav nodrošinājuši piekļuvi pie šīm komunikācijām.
[3.2] Saliešanas iemesls bija ievadventiļa plīsums vītņu savienojumā dzīvoklī Nr./numurs B/. Ievadventilis ietilpst atsevišķajā īpašumā, par kura uzturēšanu kārtībā atbildīgs attiecīgā dzīvokļa īpašnieks.
[3.3] Apdrošināšanas atlīdzība ir nesamērīgi liela, bez tam atbildētājas sastādītajā negadījuma aktā nekādi dzīvokļa bojājumi nav fiksēti.
Lietai pievienotā remontdarbu tāme nav saskaņota ar atbildētāju. Bez tam lietā nav pierādīts, ka tāmē norādītie izdevumi ir nepieciešami, lai atjaunotu dzīvokli tieši tādā stāvoklī, kādā tas bijis pirms negadījuma, un ka dzīvokļa remonts faktiski ir veikts.
[4] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2022.gada 27.aprīļa spriedumu BALTA prasība pilnīgi apmierināta – nospriests piedzīt no atbildētājas zaudējumu atlīdzību 6411,87 EUR, tiesas izdevumus 766,48 EUR, kopā 7178,35 EUR un noteikt prasītājai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 6 % gadā no piedzītās summas par laiku līdz sprieduma izpildei.
Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.
[4.1] Civillikuma 1775., 1779.pants paredz, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis un kas nav nejauši. Zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tad, kad vienlaicīgi pastāv šādi priekšnoteikumi: 1) tiesību aizskārēja neattaisnojama rīcība; 2) zaudējumu esība; 3) cēloniskais sakars starp zaudējumiem un neatļauto rīcību.
[4.2] No lietas materiāliem, t.sk., atbildētājas sastādītā negadījuma akta izriet, ka negadījuma cēlonis ir karstā ūdens ievadventiļa plīsums savienojuma vietā dzīvoklī Nr./numurs B/.
Ievadventiļi ietilpst kopīpašumā esošajā dzīvojamās mājas daļā šādu apsvērumu dēļ.
Dzīvokļa īpašuma likuma 3.panta otrās daļas 2.punkts paredz, ka dzīvokļa īpašnieka atsevišķā īpašuma objekti ir inženiertīkli un inženierkomunikācijas līdz kopīpašuma stāvvadiem. Likuma 4.panta pirmās daļas 1.punkts savukārt paredz, ka kopīpašumā esošajā daļā ietilpst

dzīvojamo māju apkalpojošās inženierkomunikāciju sistēmas, iekārtas un citi ar dzīvojamās mājas ekspluatāciju saistīti funkcionāli nedalāmi elementi, kas nepieder pie atsevišķā īpašuma (tai skaitā atsevišķā īpašuma robežās esošie sildelementi, ja to funkcionālā darbība ir atkarīga no kopīpašumā esošajām komunikācijām).

Ievadventilis ļauj pieslēgt un atslēgt karstā ūdens padevi konkrētajam dzīvoklim, bet dzīvokļa īpašniekam pašam nav iespējams to pievienot pie stāvvada – tas iespējams tikai tad, ja stāvvads centralizēti tiek atslēgts no ūdens padeves. Bez tam, ja to varētu darīt pats dzīvokļa īpašnieks, tad tas varētu apdraudēt ūdensapgādes sistēmas drošību un funkcionēšanu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumu Nr.332 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 221-15 "Ēku iekšējais ūdensvads un kanalizācija"" (turpmāk – Noteikumi Nr.332) 139., 148.pantu ūdens stāvvada atzari uz katru dzīvokli tiek paredzēti jau ūdensapgādes sistēmas projektā un tiek izveidoti jau ūdens apgādes sistēmas izbūves laikā. Šāda izpratne ir pastāvējusi arī pirms šo noteikumu pieņemšanas.

Secināms, ka ievadventilis ir funkcionāli, neatdalāmi saistīts ar ūdens stāvvadu un visu ūdensapgādes sistēmu.

[4.3] Saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punktu viens no dzīvojamās mājas pārvaldīšanas principiem ir pārvaldīšanas procesa nepārtrauktības nodrošināšana, lai saglabātu dzīvojamās mājas lietošanas īpašības (kvalitāti) visā tās ekspluatācijas laikā. Saskaņā ar šā likuma 6.panta otrās daļas 1.punktu viena no obligāti veicamām pārvaldīšanas darbībām ir dzīvojamās mājas uzturēšana (fiziska saglabāšana) atbilstoši normatīvo aktu prasībām, t.sk., dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un komunikāciju apsekošana, tehniskā apkope un kārtējais remonts.

Tā kā atbildētāja ir pašvaldības norīkota dzīvojamās mājas pārvaldniece, tās darbību reglamentē likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" normas un uz šā likuma pamata pieņemtie Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumi Nr.907 "Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām" (turpmāk – Noteikumi Nr.907) un Ministru kabineta 2017.gada 11.jūlija noteikumi Nr.408 "Dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.408).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.907 6., 13.2.punktu dzīvojamās mājas pārvaldniekam ir pienākums divas reizes gadā veikt ūdensapgādes sistēmas inženierkomunikāciju vizuālo apskati, tehnisko apsekošanu un apkopi, un bojājumu novēršanu. Noteikumu 3.[1] punkts paredz, ka reizi gadā izlases kārtībā vizuāli apskatāmas arī dzīvojamās mājas koplietošanas iekārtas un inženiertīklu daļas, kas atrodas dzīvokļos.

Ar lietai pievienotajiem dokumentiem – dzīvojamās mājas apsekošanas aktiem, dzīvojamai mājai nepieciešamo remontdarbu apkopojumiem – apstiprinās, ka atbildētāja dzīvojamās mājas koplietošanas telpas ir apsekojusi un ir konstatējusi, ka karstā ūdens apgādes sistēma un stāvvadi ir apmierinošā stāvoklī, bet sakarā ar ekspluatācijas termiņa beigšanos ir nepieciešams veikt remontu – nomainīt stāvvadus.

Lietā nav strīda par to, ka dzīvokļos atrodošās kopīpašumā esošās iekārtas un inženiertīklu daļas nav apsekotas, ka ūdensapgādes sistēmas remonts vai nomaiņa nav veikta, ka dzīvokļu īpašnieku kopsapulces pēc 2017.gada jūnija nav notikušas un nav arī pieņemts lēmums par finansējuma nodrošināšanu. Lietā nav pierādījumu, ka dzīvokļu īpašnieki būtu likuši šķēršļus kopīgo komunikāciju apsekošanai dzīvokļos.

Noteikumu Nr.907 19.punkts paredz, ka, ja vizuālajā pārbaudē vai tehniskajā apsekošanā ir konstatēti apstākļi, kas var radīt bojājumu rašanos, dzīvojamās mājas pārvaldnieks veic nepieciešamos pasākumus minēto apstākļu novēršanai. No Noteikumu Nr.907 4.1., 17.15.punkta, tulkojot tos kopsakarā, izriet, ka inženierkomunikāciju nolietojuma gadījumā ir jāveic ārpuskārtas remonts konstatēto bojājumu savlaicīgai novēršanai.

Kā izriet no Noteikumu Nr.408 2., 10.punkta, izdevumi par obligāto pārvaldīšanas darbu veikšanu, t.sk., remontdarbiem ir iekļaujami dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas darbu tāmē nākamajam gadam un dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas maksā, par ko dzīvokļa īpašnieki ir jāinformē līdz attiecīgā gada 15.oktobrim. Šo noteikumu 18.punkts paredz, ka, ja dzīvokļu īpašnieku kopība nav pieņēmusi lēmumu par to apstiprināšanu vai dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesību pārņemšanu, tāme un maksa stājas spēkā ar nākamā gada 1.janvāri vai citā pārvaldnieka noteiktajā terminā.

No Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta otrās daļas 1.punkta "d" apakšpunkta, Noteikumu Nr.907 15.1.punkta izriet, ka lēmumu par ārpuskārtas remontu pieņem pārvaldnieks. No Noteikumu Nr.408 21.punkta izriet, ka gadījumā, ja dzīvojamai mājai ir radusies vai var rasties avārijas situācija, kas var apdraudēt personu dzīvību, veselību vai īpašumu, pārvaldniekam ir tiesības papildus minētajiem maksājumiem pieprasīt segt ārpuskārtas remontu izmaksas; tam nav nepieciešams īpašs dzīvokļu īpašnieku akcepts.

No lietai pievienotajiem dokumentiem – dzīvojamai mājai nepieciešamo remontdarbu apkopojumiem – izriet, ka atbildētājai jau vismaz no 2017.gada bija zināms, ka karstā ūdens stāvvadam ir beidzies ekspluatācijas termiņš un ka nepieciešams to nomainīt, kas pats par sevi liecina par to, ka inženierkomunikāciju turpmāka lietošana nav droša un ka pastāv bojāšanās risks. Lietā nav pierādījumu, ka atbildētāja būtu sastādījusi karstā ūdens stāvvada remontdarbu tāmi, pienācīgi informējusi dzīvokļu īpašniekus par nepieciešamību veikt inženierkomunikāciju nomaiņu, organizējusi dzīvokļu īpašnieku aptauju, savukārt dzīvokļu īpašnieki būtu nobalsojuši pret remonta veikšanu vai stāvvada nomaiņu.

Secināms, ka atbildētāja ir pieļāvusi neattaisnojamu bezdarbību – savus pārvaldnieces pienākumus veikusi formāli un nepienācīgi.

[4.4] Atbildētājas iebildumi pret izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības apmēru 6411,87 EUR ir nekonkrēti un nav pamatoti, t.sk., atbildētāja nav iesniegusi savus aprēķinus, ka bojājumi var tikt novērsti ar mazākām izmaksām.

Lietai ir pievienots atbildētājas sastādīts negadījuma akts, prasītājas eksperta sastādīta tāme par izdevumiem dzīvokļa remontam, kā arī zaudējumu aprēķins. Atbildētājas sastādītajā aktā norādīts, ka tas vīrusa Covid-19 izplatības mazināšanas nolūkā sastādīts, neapsekojot dzīvokli un nenorādot bojājumus, bet tas nenozīmē, ka bojājumi nav bijuši. Vispārzināms ir fakts, ka ūdens noplūdes gadījumā ūdens notek uz apakšējo dzīvokli, to bojājot. Apdrošinātājs, apstiprinot tāmi, nav ieinteresēts palielināt izmaksājamās kompensācijas apmēru, kuru atlīdzības perspektīva uz izmaksas brīdi nav zināma.

[4.5] Lietā ir pierādīti visi priekšnoteikumi zaudējumu atlīdzības piedziņai, līdz ar to prasība pilnīgi apmierināma.

Prasītājai saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu, Civillikuma 1759.panta 1.punktu, 1765.pantu nosakāmas tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 6 % gadā no piedzītās parāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei.

[5] Rīgas namu pārvaldnieks iesniegusi apelācijas sūdzību, ar kuru pārsūdzējusi pirmās instances spriedumu pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzībā norādīti rakstveida paskaidrojumos jau norādītie apsvērumi un šādi iebildumi pret pirmās instances tiesas spriedumu.

[5.1] Tiesa nav pienācīgi izvērtējusi lietas apstākļus, nav pareizi piemērojusi tiesību normas un ir nepamatoti secinājusi, ka atbildētāja nav pienācīgi veikusi savus kā dzīvojamās mājas pārvaldnieces pienākumus un, līdz ar to, ir atbildīga par negadījuma rezultātā dzīvokļa īpašniekam radītajiem zaudējumiem.

[5.2] Tiesa ir sajaukusi jēdzienus "ārpuskārtas remonts", ar ko saprot bojājumu savlaicīgu novēršanu, un "plānotais remonts", ar ko saprot bojājumu novēršanu pārvaldnieka noteiktajā termiņā. Abos gadījumos nepieciešams konstatēt bojājumus.

Noteikumu Nr.408 5.punkts nosaka, ka izdevumus par dzīvojamās mājas remontu tāmē ietver, ja vizuālajā pārbaudē vai tehniskajā apsekošanā ir konstatēti bojājumi.

Konkrētajā gadījumā apsekošanās bojājumi nav konstatēti, līdz ar to pārvaldniecei nebija pamata veikt ārpuskārtas remontu un bez dzīvokļu īpašnieku piekrišanas un attiecīgu uzkrājumu izveidošanas plānot kārtējo remontu, bet tā ir informējusi dzīvokļu īpašniekus par nepieciešamību nomainīt karstā ūdens stāvvadu.

Dzīvokļu īpašnieku kopībai bija jāpieņem lēmums par kārtējā remonta veikšanu un attiecīga finansējuma nodrošināšanu, bet tas nav darīts.

Dzīvojamās mājas pārvaldniece nav atbildīga par dzīvokļu īpašnieku kopsapulču sasaukšanu un lēmumu pieņemšanu. Nevar būt tāda situācija, kad dzīvokļu īpašnieki izvēlas nepiedalīties dzīvojamās mājas pārvaldīšanā, bet pārvaldnieks turpina atbildēt par komunikāciju bojājumiem. Šāds viedoklis vairakkārt izteikts tiesu praksē.

[5.3] No Ministru kabineta noteikumu Nr.907 3.[1], 6., 13., 13.[1] punkta izriet, ka kopīpašumā esošās inženierkomunikāciju daļas, kas atrodas atsevišķajos īpašumos, vizuālā apskate veicama izlases kārtībā pārvaldīšanas līgumā noteiktajā kārtībā, ja dzīvokļu īpašnieku nodrošina iespēju to veikt. Dzīvojamās mājas īpašnieki attiecīgu līgumu ar atbildētāju nav noslēguši.

[5.4] Tiesa nav pienācīgi izvērtējusi, vai bojājums vispār ir radies inženierkomunikāciju daļā, kas ietilpst kopīpašuma daļā.

Negadījuma cēlonis bijis ievadventiļa plīsums vītņu savienojumā dzīvoklī Nr./numurs B/, kas ietilpst atsevišķajā īpašumā. Tiesu praksē ir vairakkārt atzīts, ka ievadventilis un atzars pirms ievadventiļa ietilpst atsevišķajā īpašumā.

Dzīvokļu īpašniekiem ir pienākums pašiem uzraudzīt dzīvoklī atrodošos komunikāciju tehnisko stāvokli un ziņot par bojājumiem. Lietā nav pierādījumu, ka dzīvokļa Nr./numurs B/ īpašnieks ir ziņojis pārvaldniecei par bojājumiem.

[5.5] Tiesa nav izvērtējusi atbildētāja norādītos iebildumus pret zaudējumu esību un to apmēru.

Negadījuma aktā, kas nav apstrīdēts, bojājumi nav konstatēti, arī apdrošinātāja dzīvokli nav apsekojusi, bet zaudējumus aprēķinājusi 6411,87 EUR apmērā, kas ir nesamērīgi liela summa.

Atlīdzināmi ir jau cēlušies zaudējumi, nevis priekšā stāvoši zaudējumi.

Kā izriet no Civillikuma 1772., 1786.panta, novērtējot zaudējumus (mantas samazinājumu), ir svarīgi noskaidrot, kāds bijis mantas stāvoklis pirms zaudējumu nodarīšanas, ko tiesa nav darījusi.

[5.6] Apdrošināšanas līguma likuma 7.pants paredz, ka, noslēdzot apdrošināšanas līgumu, apdrošinājuma ņēmēja pienākums ir sniegt apdrošinātāja pieprasīto informāciju par apdrošināšanas objekta stāvokli un apstākļiem, kas apdrošinātājam nepieciešama apdrošinātā riska iestāšanās iespējamības un iespējamā zaudējumu apmēra novērtēšanai, un apdrošinātājam pirms apdrošināšanas līguma noslēgšanas ir tiesības pārbaudīt apdrošināšanas objektu vai informāciju par riskiem, kas saistīti ar apdrošināšanas objektu. Tas nozīmē, ka prasītājai, apdrošinot dzīvokli, bija jāzina, ka dzīvojamās mājas kopējo komunikāciju ekspluatācijas termiņš tuvojas beigām un ka negadījuma risks ir augsts.

[5.7] Prasītāja nav lūgusi tiesu izvērtēt atbildētāja pienākumu izpildi pret dzīvojamās mājas kopību, pie kam prasītājai, kura nav dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesisko attiecību dalībniece, nemaz nav tādu tiesību.

[6] BALTA savā rakstveida paskaidrojumā apelācijas sūdzību nav atzinusi un ir izteikusi viedokli, ka pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots.

Prasītāja papildus norādījusi šādus apsvērumus.

Fakts, ka atbildētāja nolieto dzīvokli fiziski nav apsekojusi un bojājumus nav fiksējusi, nenozīmē, ka bojājumi nav bijuši. Prasītāja ir konstatējusi un novērtējusi dzīvoklim nodarītos bojājumus, ko apstiprina fotogrāfijas un eksperta sastādītā tāme.

[7] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, pirmo reizi izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, 2023.gada 11.janvārī nospriedusi BALTA prasību pilnīgi noraidīt.

Apelācijas instances tiesa secinājusi, ka ievadventilis nav atzīstams par neatņemamu elementu karstā ūdens ūdensvada funkcionēšanai, jo tā vienīgā funkcija ir nodrošināt piekļuvi stāvvadam no konkrētā dzīvokļa, tādēļ tas ir uzskatāms par atsevišķā īpašuma elementu, par kura uzturēšanu kārtībā ir atbildīgs dzīvokļa īpašnieks.

[8] Augstākā tiesa, izskatījusi BALTA kasācijas sūdzību, 2023.gada 21.septembrī nospriedusi atcelt apelācijas instances tiesas 2023.gada 11.janvāra spriedumu un lietu nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai.

Augstākā tiesa konstatējusi, ka apelācijas instances tiesa nav pienācīgi pamatojusi, kāpēc ir taisījusi pirmās instances tiesas spriedumam atšķirīgu spriedumu, nav atbildējusi uz būtisku jautājumu, vai mājas kopējā karstā ūdensapgādes sistēma var pilnvērtīgi funkcionēt bez ievadventiļiem vai ar bojātiem ievadventiļiem dzīvokļos, un ir taisījusi nepamatotu spriedumu.

[9] BALTA iesniegusi tiesā papildus rakstveida paskaidrojumu, kurā norādījusi prasības pieteikumā un iepriekšējos rakstveida paskaidrojumos jau minētos apsvērumus.

Prasītāja papildus norādījusi šādus apsvērumus.

[9.1] Nepieciešamo līdzekļu apmērs, kas nepieciešams iepriekšējā mantiskā stāvokļa atjaunošanai, ir kritērijs, pēc kura iespējams noteikt, kādā apmērā mantas īpašniekam nodarīti zaudējumi tagadējās mantas samazinājuma veidā, un apstāklim, vai bojājumi ir jau novērsti, nav būtiskas nozīmes.

[9.2] Apdrošināšanas kompānijai, novērtējot zaudējumus, nav pienākuma pieaicināt sertificētu ekspertu. Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.pantu apdrošinātājs atlīdzību aprēķina patstāvīgi. Tāmi ir tiesīga sastādīt jebkura persona, un tajā norādāms remonta darba apjoms, kas nepieciešams, lai atjaunotu telpu stāvokli, kādā telpa bijusi pirms avārijas.

[9.3] Apdrošinātājam dzīvokļa īpašniekam izmaksājamās zaudējumu atlīdzības summa nav jāsaskaņo ar dzīvojamās mājas pārvaldnieku.

[10] RNP savā rakstveida paskaidrojumā norādījusi apelācijas sūdzībā jau minētos apsvērumus un papildus iebildumus pret pirmās instances tiesas spriedumu.

[11] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantu, ņemot vērā faktu, ka lietas dalībniekiem tika dots pienācīgi ilgs termiņš papildu rakstveida paskaidrojumu iesniegšanai un tie nav lūguši lietu izskatīt mutvārdu procesā, atzina, ka lietu apelācijas instances tiesā iespējams izskatīt rakstveida procesā, neaizskarot lietas dalībnieku procesuālās tiesības.

M o t ī v u d a ļ a

[12] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējusi lietas dalībnieku rakstveida paskaidrojumus un lietai pievienotos pierādījumus, apsvērusi apelācijas sūdzībā norādītos argumentus, ņemot vērā Augstākās tiesas 2023.gada 21.septembra spriedumā šajā lietā norādīto, atzīst, ka RNP apelācijas sūdzība nav pamatota, savukārt BALTA prasība ir pamatota.

[12.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Tā kā pirmās instances tiesas spriedums ir pārsūdzēts pilnā apjomā, apelācijas instances tiesai atkārtoti pēc būtības jāizskata BALTA prasība par zaudējumu atlīdzības 6411,87 EUR piedziņu, pārbaudot apelācijas sūdzībā norādītos iebildumus pret pirmās instances tiesas spriedumu. Apelācijas instances tiesai nav jāvērtē atbildētājas papildus iebildumi pret pārsūdzēto spriedumu, kuri nav norādīti apelācijas sūdzībā.

[12.2] Lietā nav strīda par šā sprieduma 1.punktā norādītajiem faktiem, kuri arī apstiprinās ar lietai pievienotajiem pierādījumiem.

Lietā ir strīds par šādiem jautājumiem: vai RNP kā dzīvojamās mājas /adrese/, pārvaldniece ir atbildīga par dzīvokļa Nr./numurs A/ īpašniecei /pers. A/ negadījuma (noliešanas) rezultātā radītajiem zaudējumiem, vai prasītāja, kas ir izmaksājusi dzīvokļa īpašniecei apdrošināšanas atlīdzību, ir tiesīga

prasīt izmaksātās summas piedziņu no atbildētājas un par zaudējumu atlīdzības apmēru.

[12.3] Šā sprieduma 4.punktā un tā apakšpunktos norādītā pirmās instances tiesas motivācija, apmierinot BALTA prasību, ir pareiza, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu tai pievienojas, atkārtoti nenorādot.

Papildus norādāmi šādi argumenti.

Apdrošinātāja tiesības celt konkrēto prasību pret RNP izriet no Apdrošināšanas līguma likuma 45.panta pirmās daļas, kas nosaka, ka apdrošinātājam, kas izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, ir subrogācijas tiesība. Saskaņā ar šā likuma 1.panta 23.punktu subrogācijas tiesība ir apdrošinātāja, kas izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, tiesība pārņemt apdrošinātā prasības tiesības izmaksātās summas apmērā pret personu, kura ir atbildīga par zaudējumiem. Tas nozīmē, ka apdrošinātājs, kas ir samaksājis apdrošināšanas atlīdzību, samaksātās summas apmērā iegūst atprasījuma (regresa) tiesības pret personu, kas ir atbildīga par zaudējumu rašanos, kā arī iegūst tiesības pamatot prasību ar visiem tiem apstākļiem, ar kādiem to pamatotu apdrošinātais.

No Civillikuma 1774., 1773.panta izriet, ka nav jāatbild tikai par nejaušu zaudējumu, kura cēlonis ir nejaušs notikums vai nepārvarama vara, t.i., tādi apstākļi, kuri atrodas ārpus personas kontroles un kurus tā, ievērojot pienācīgu rūpību, nav spējīga novērst.

[12.4] Apelācijas sūdzībās norādītie iebildumi pret pirmās instances tiesas spriedumu nav pamatoti un būtībā jau ir atspēkoti pārsūdzētajā spriedumā.

[12.4.1] Prasība par zaudējumu atlīdzības piedziņu ir pamatota ar apstākli, ka atbildētāja nav pienācīgi pildījusi savus kā dzīvojamās mājas pārvaldnieces pienākumus, līdz ar to apelācijas sūdzībā nepamatoti norādīts, ka tiesai nav tiesiska pamata to pārbaudīt.

[12.4.2] Kā norādījusi Augstākā tiesa spriedumā šajā lietā un arī iepriekš (sk. 2016.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKC-108/2016 (C30751711) 8.2.punktu), vērtējot objekta funkcionalitāti (nedalāmu saistību ar mājas kopējo siltumapgādes sistēmu), kas ir priekšnoteikums secinājumu izdarīšanai par tā piederību atsevišķa dzīvokļa īpašuma vai daudzdzīvokļu mājas kopīpašuma daļai, kritērijs ir spēja objektu ekspluatēt patstāvīgi, neietekmējot kopīpašumā esošo mājas daļu. Līdz ar to būtiski ir noskaidrot, vai mājas kopējā karstā ūdensapgādes sistēma var pilnvērtīgi funkcionēt bez ievadventiļiem vai ar bojātiem ievadventiļiem dzīvokļos.

Pirmās instances tiesa pamatoti secinājusi, ka ievadventilis ir nedalāmi saistīts ar kopīpašumā esošajām inženierkomunikācijām, proti, veido daļu no mājas kopējās ūdens apgādes sistēmas.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumu Nr.332 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 221-15 "Ēku iekšējais ūdensvads un kanalizācija"" 118.8.apakšpunktu (kopsakarā ar 137.punktu) iekšējos ūdensvada tīklos noslēgarmatūra nepieciešama katra dzīvokļa ievadā. Minētās normas mērķis ir nodrošināt iespēju atslēgt ūdens padevi gadījumā, kad dzīvoklī (atsevišķajā īpašumā) esošajā ūdensvadā rodas bojājums vai ir nepieciešams veikt tā pārbūves darbus. Vienlaikus ievadventilis (proti, noslēgarmatūra) nodrošina iespēju šādos gadījumos turpināt ekspluatēt mājas kopējo ūdensapgādes sistēmu, tostarp nodrošināt karstā ūdens padevi citos dzīvokļos. Minētais faktiski nozīmē to, ka bez pilnvērtīgi funkcionējoša ievadventiļa mājas kopējās ūdensapgādes sistēmas normāla un netraucēta funkcionēšana nav iespējama un ka ievadventiļi pieder pie daudzdzīvokļu mājas kopīpašuma daļas.

[12.4.3] Arī pašvaldības norīkotajam pārvaldniekam uz likuma pamata ir jāveic obligātās pārvaldīšanas darbības, iekļaujot darbu izmaksas maksā par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu, kā arī nepieciešamības gadījumā jāveic ārpuskārtas remonti, pieprasot no dzīvokļu īpašniekiem segt to izdevumus papildus noteiktajiem pārvaldīšanas maksājumiem (sk. Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 7.panta 1.punktu un Noteikumu Nr.408 2., 21.punktu).

Karstā ūdens apgādes sistēmas uzturēšana tādā stāvoklī, lai tā pildītu savas funkcijas un neradītu dzīvokļu īpašniekiem zaudējumus, viennozīmīgi ir uzskatāma par obligāti veicamu pārvaldīšanas darbību.

Fakts, ka dzīvojamās mājas karstā ūdens stāvvadam ir beidzies ekspluatācijas termiņš, nenozīmē, ka pārvaldniece ir atbrīvota no pienākuma uzturēt to kārtībā, lai novērstu iespējamās avārijas. No profesionālas dzīvojamo māju pārvaldnieces ir saprātīgi sagaidīt, ka tā šādos apstākļos stāvvada un ievadventiļu stāvoklim pievērsīs pastiprinātu uzmanību.

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka pārvaldnieku no atbildības par dzīvojamās mājas komunikāciju bojājumu rezultātā radīto kaitējumu ir pamats atbrīvot, ja ir ievērota likumā noteiktā kārtība un pārvaldnieks no savas puses ir veicis visas nepieciešamās darbības, bet dzīvokļu īpašnieki kopsapulcē ir nobalsojuši pret pārvaldnieka ierosinājumu (sk. 2019.gada 16.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-248/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1016.C30490616.7.S) 7.1.punktu).

Noteikumu Nr.907 6.punkts nosaka, ka dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un inženierkomunikāciju tehnisko apkopi, vizuālo pārbaudi, tehnisko apsekošanu un bojājumu novēršanu nodrošina dzīvojamās mājas pārvaldnieks, un 13.2.punkts paredz, ka ūdensapgādes sistēmas inženierkomunikāciju vizuālā pārbaude veicama divas reizes gadā. Noteikumu $3.^1$ punkts nosaka, ka dzīvojamās mājas konstrukcijas, koplietošanas iekārtas un inženiertīklu daļas, kas atrodas dzīvojamo un nedzīvojamo telpu grupās, vizuāli apskata reizi gadā izlases kārtībā, ja dzīvojamās mājas īpašnieks nodrošinājis šādu iespēju. Ja dzīvokļa īpašnieks pārvaldniekam nenodrošina iespēju veikt vizuālo apskati, minēto faktu fiksē dzīvojamās mājas apsekošanas reģistrācijas žurnālā.

Saskaņā ar minēto dzīvojamās mājas pārvaldnieka pienākumos ietilpst arī dzīvokļa īpašumos atrodošos kopējo komunikāciju daļu apsekošana un bojājumu novēršana. Apstāklis, ka pārvaldīšanas līgums nav noslēgts un dzīvojamo māju pārvalda pašvaldības norīkots pārvaldnieks, nenozīmē to, ka pārvaldniekam šīs darbības nav jāveic tiesību normās noteiktajā kārtībā.

Kā izriet no atbildētājas paskaidrojumiem, tā dzīvokļa īpašumos atrodošās kopējo komunikāciju daļas nekad nav apsekojusi, jo uzskata, ka tai nav šāda pienākuma. Ja atbildētāja minēto būtu darījusi, tad, iespējams, būtu varējusi novērst negadījumu, atbilstoši apskates rezultātiem veicot ārpuskārtas remontu vai veicot likumā paredzētās darbības, lai tiktu izdarīts cits nepieciešamais remonts.

Lietā nav pierādījumu, ka dzīvokļu īpašnieki ir likuši šķēršļus dzīvokļos atrodošos dzīvojamās mājas kopējo komunikāciju daļu apskatei. Lietā nav informācijas, ka bojājums noticis kāda slēpta defekta dēļ, ko vizuālajā apskatē nebūtu iespējams konstatēt.

Apstākļos, kad lietā ir noskaidrots, ka ir notikusi kopīpašumā esošās dzīvojamās mājas daļā ietilpstošu komunikāciju, par kuru uzturēšanu kārtībā atbildīga dzīvojamās mājas pārvaldniece, bojājums un lietā nav pierādījumu, ka pārvaldniece ir pienācīgi pildījusi savus pienākumus vai ka tā savus pienākumus nav varējusi pildīt no tās neatkarīgu iemeslu dēļ, ir pamats secinājumam, ka atbildētāja kā dzīvojamās mājas pārvaldniece ir pieļāvusi neattaisnojamu bezdarbību, kā rezultātā notikusi ūdens noplūde un dzīvokļa Nr./numurs A/ īpašniecei nodarīti zaudējumi, līdz ar to ir atbildīga par zaudējumu atlīdzināšanu.

[12.4.4] Atbildētājas iebildumi pret lietai pievienoto remontdarbu tāmi un izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību ir vispārīgi un nekonkrēti, un nav pamatoti ar pierādījumiem vai atšķirīgiem aprēķiniem.

Pirmās instances tiesa jau ir pamatoti norādījusi, ka fakts, ka atbildētāja kā dzīvojamās mājas pārvaldniece nolieto dzīvokli faktiski nav apsekojusi un nav fiksējusi bojājumus, nenozīmē, ka bojājumi nav bijuši.

Tāmē ir atspoguļotas nepieciešamo remontdarbu izmaksas, kas atzīstamas par pamatotām, jo atbildētāja nav iesniegusi aprēķinus un pierādījumus tam, ka dzīvokļa iepriekšējo stāvokli ir iespējams atjaunot ar mazākiem izdevumiem. Lai dzīvokļa telpas atjaunotu iepriekšējā stāvoklī, nepietiek remontēt

tikai attiecīgo telpu bojāto griestu, sienu vai grīdas daļu, bet jāremontē visi griesti, siena un grīda.

Atbildētāja nepamatoti norādījusi, ka prasītājas norādītie zaudējumi uzskatāmi par priekšā stāvošiem zaudējumiem Civillikuma 1771.panta izpratnē, kas dod tiesības uz nodrošinājumu, bet ne uz atlīdzību. Saskaņā ar Civillikuma 1772.pantu jau cēlies zaudējums ir vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums vai viņa sagaidāmās peļņas atrāvums. Konkrētajā gadījumā, kad ir konstatēts, ka noliešanas rezultātā tika bojāts /pers. A/ piederošais dzīvoklis un ir samazinājusies tā vērtība (tas zaudējis savas sākotnējās īpašības), ir pamats secinājumam, ka viņai tika nodarīti zaudējumi tagadējās mantas samazinājuma veidā.

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka kritērijs, pēc kura nosakāms, kādā apmērā nodarīti zaudējumi tagadējās mantas samazinājuma veidā, ir nepieciešamo līdzekļu apmērs, lai bojātā lieta atgūtu savu iepriekšējo stāvokli (sk., piemēram, 2008.gada 29.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-332/2008 (C29280805) 5.punktu, 2010.gada 21.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-117/2010 (C19049507) 8.punktu). Konkrētajā gadījumā tas ir nepieciešamo līdzekļu apmērs, kas nepieciešams dzīvokļa remontam.

[12.5] Apmierinot prasību, no atbildētājas saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu piespriežami prasītājas samaksātie tiesas izdevumi – valsts nodeva par prasības pieteikuma iesniegšanu 491,11 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,37 EUR, saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta otro daļu, pirmās daļas 1.punkta "a" apakšpunktu – izdevumi advokāta palīdzības samaksai 910 EUR, kopā tiesāšanās izdevumi 1406,48 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu nosakāms, ka spriedums labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432. – 434.pantu, 454.panta pirmo, otro daļu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

apdrošināšanas akciju sabiedrības "BALTA" prasību pilnīgi apmierināt.

Piedzīt no SIA "Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr.40103362321, par labu apdrošināšanas akciju sabiedrībai "BALTA", reģistrācijas Nr.40003049409, zaudējumu atlīdzību 6411,87 EUR un tiesāšanās izdevumus 1406,48 EUR, kopā 7818,35 EUR. Minētā naudas summa iemaksājama prasītājas bankas kontā Nr.LV49HABA0551003835970.

Noteikt, ka apdrošināšanas akciju sabiedrībai "BALTA" ir tiesības saņemt no SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" likumiskos 6 % gadā no piedzītās naudas summas (7818,35 EUR) par laiku līdz sprieduma izpildei.

Noteikt, ka spriedums labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā un samaksājot drošības naudu 300 EUR. Drošības nauda iemaksājama Valsts kases kontā Nr.LV83TREL8280010000000, norādot, ka saņēmējs ir Augstākā tiesa, iemaksas mērķis – drošības nauda par kasācijas sūdzību civillietā Nr.C29378421.

Tiesnese S.Krūmiņa

Tiesnese Dz.Zvaigznekalna-Žagare

Tiesnesis E.Vēbers